

Opór szkolny

28 czerwca 2019

W literaturze pojęcia: przeciwstawianie się, zachowania opozycyjne, opór są interpretowane przede wszystkim jako trudność wychowawcza, jako reakcja negatywna wynikająca z braku przystosowania się i adaptacji w środowisku szkolnym[1]. Jest to zachowanie niezgodne z oczekiwaniami i wymaganiami innych osób (nauczycieli, wychowawców, rodziców). Problem zachowań opozycyjnych młodzieży interpretowany jest jako negatywizm szkolny. Interesującym wnioskiem potwierdzającym istnienie oporu w edukacji jest fakt, że negatywizm szkolny przejawiają zarówno uczniowie dobrzy, jak i źli, dostosowani społecznie i niedostosowani[2].

Zjawisko oporu dotyczy oporu uczniów wobec scholaryzacji. Jest to opór spontanicznej świadomości klasowej, wynikający z instynktu klasowego proletariatu i polegający na ucieczkach ze szkoły, buntach, wulgarnym słownictwie, itp.[3]. opór uczniów kieruje się przeciwko przekształcaniu ich w posłuszne przedmioty i przeciwko zastąpieniu spontaniczności przez wydajność i produktywność, stosownie do potrzeb rynku. Jest to również „wybór wiedzy, której nie chcemy znać” – świadoma ignorancja, odrzucająca wiedzę nie mającą wiele wspólnego z rzeczywistością, która nas otacza[4].

Opór szkolny jako reakcja uczniów na oddziaływania systemu występuje w formie czynnej i biernej. Opór czynny to celowe lub świadome próby przekreślenia bądź sabotowania nauczania lub zasad i norm ustalanych przez władze szkolne. Następuje wówczas sprzeciw jednostki poddanej presji. Uczeń nie podejmuje nakazanej czynności, stara się za wszelką cenę zredukować nacisk lub go zlikwidować poprzez:

- protest, który ma osłabić nacisk poprzez stosowanie różnego rodzaju argumentacji; łącznie z próbą wzbudzenia

litości, manifestowaniem pozornej uległości, życzliwości, poufalej atmosfery;

- sabotaż, który charakteryzuje się pełnym kamuflażem podejmowanych działań, wyraża się to często w demonstrowaniu posłuszeństwa, wynajdowaniu i wprowadzaniu obiektywnych przeszkód, uniemożliwiających wykonanie zadania, czynności maskujące, stwarzające pozory bezkonfliktowego działania stosowane są w celu ochrony przed zdemaskowaniem;
- ucieczkę, która polega na zejściu z pola zasięgu stosowanego nacisku[5].

Opór bierny charakteryzuje się małym zaangażowaniem w działania odporne.

W stosunku do szkoły uczeń przyjmuje postawę bierną, obojętną. Jego zachowania, aczkolwiek opozycyjne, nie są zbyt wyraziste.

Opór bierny jest częścią postawy biernej. Uczeń bierny w okresie dorastania charakteryzuje się brakiem zaufania do ludzi, rzeczy i nowych sytuacji, nie podejmuje inicjatywy w działaniu, łatwo ulega wpływom innych, brakuje mu własnego zdania. Młodzież ta ma skłonność do izolacji, wycofania się, nie włącza się w życie grupy rówieśniczej. Uczniowie tacy w zasadzie nie sprawiają trudności wychowawczym nauczycielom i rodzicom[6].

[1] M. Grzegorzewska, Pedagogika specjalna, Warszawa 1964, s. 68

[2] E. Bilińska – Sucharek, Opór wobec szkoły, dorastanie w perspektywie paradygmatu oporu, Słupsk 2000, s. 61

[3] Ibidem, s. 65

[4] T. Szkudlarek, Wiedza i wolność w pedagogice amerykańskiego postmodernizmu, Kraków 1993, s. 199

[5] E. Bilińska – Suchanek, Opór wobec szkoły. Dorastanie w perspektywie paradygmatu oporu, op. cit., s. 65

[6] J. Jerschina, O niektórych zagadnieniach teoretycznych badania orientacji socjocentrycznych i egocentrycznych młodzieży. Studia z socjologii młodzieży i wychowania. Zeszyty Naukowe UJ, t.3., 1979, s. 131

Jeśli potrzebujesz pomocy w pisaniu nowej pracy z pedagogiki, to polecamy serwis [pisanie prac z pedagogiki](#) - fachowa pomoc w pisaniu prac.